

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege privind recensământul populației și locuințelor
(nr. 241 din 16.06.2022)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-menționat, conform prevederilor art. 54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și comunică următoarele.

I. Observații generale

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, conform prevederilor art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

2. La 15 iunie 2022, Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 385 pentru aprobarea proiectului de lege privind recensământul populației și locuințelor. Conform notei informative prezenta inițiativă legislativă a fost elaborată întru executarea pct. 1.9.1. din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235/2021 și crearea cadrului legal necesar pentru realizarea viitoarelor recensăminte a populației și locuințelor în Republica Moldova.

3. Totodată, proiectul de lege a fost întocmit având în vedere angajamentele Republicii Moldova asumate la Capitolul 6, art. 41-46 din Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte (ratificat la 02.07.2014 prin Legea nr. 112/2014), care se referă la alinierea treptată a legislației Republicii Moldova la acquis-ul UE în domeniul statisticii. Inițiativa legislativă transpune parțial Regulamentul (CE) nr. 763/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 iulie 2008 privind recensământul populației și al locuințelor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 218 din 13 august 2008.

4. Cu referire la procedura de înaintare ținem să menționăm că, nota informativă ce însoțește proiectul se referă la proiectul de hotărâre și nu la proiectul de lege, iar tabelul/sinteza obiecțiilor și propunerilor, în mare parte, nu corespunde textului/structurii proiectului înregistrat în Parlament.

II. Observații de ordin tehnico-juridic.

1. Clauza de adoptarea se va expune conform unei practici constante de redactare.

2. Cu referire la tot conținutul **art. 3** din proiect atragem atenția la rigorile art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 prevede că „*conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc*”. Denumirea articolului nu reprezintă/reflectă just conținutul articolului dat. Titlurile (textele introductive) al alin. (1) și (2) în esență au același obiect de reglementare, nu este clar care este necesitatea expunerii lor în alineate separate, mai mult ca atât, prevederile de la alin. (1) lit. a)-c) dublează norma de la alin. (2) pct. 1) din proiect.

2.1. În partea ce ține de clădirile situate pe teritoriul Republicii Moldova deținute cu titlu de proprietate de alte state, administrate de reprezentanțele diplomatice și consulare ale țărilor respective sau de reprezentanțele organizațiilor internaționale proiectul nu oferă claritate dacă acestea fac obiectul recenzării sau nu.

2.2. Nu este clar locul și rolul prevederilor **alin. (4)** în conținutul **art. 3** din proiect. Remarcăm că, în redacția actuală norma contravine principiilor predictibilității și clarității normelor juridice.

3. În condițiile în care proiectul de lege nu specifică care este obiectivul „*particular*” al recensământului propunem substituirea cuvintelor „*obiectiv general*” prin cuvântul „*obiectiv*”, la forma gramaticală corespunzătoare textului normei (art. 5 alin. (2), art. 11 alin. (1)).

4. La **art. 6** nu este clar ce se are în vedere prin termenul „*în cadrul rundelor mondiale*”.

5. Propunem de a expune **alin. (1) al art. 10** din proiect în următoarea redacție:

„(1) Scopul, modalitatea de organizare și efectuare a recensământului vor fi aduse la cunoștință prin intermediul furnizorilor de servicii mass-media, printr-o campanie de comunicare și promovare.”

5.1. Cu referire la termenul „*publicitate socială*” din conținutul **art. 10 alin. (3)** din proiect atragem atenția autorului la noțiunea de la norma art. 21 alin. (1) din Legea 1227/1997 cu privire la publicitate, în vigoare la momentul actual, unde este prevăzut că „*Publicitatea socială reprezintă interesele societății și ale statului în ce privește propagarea unui mod de viață sănătos, ocrotirea sănătății, protecția mediului înconjurător, integritatea resurselor energetice, protecția socială a populației. Ea nu are scop lucrativ și urmărește obiective filantropice și de importanță socială.*”. Din cele citate observăm că, spectrul domeniilor enumerate nu are tangență cu recensământul și propunem excluderea cuvintelor „*publicitate socială*” din conținutul articolului dat.

6. Propunem examinarea oportunității de a completa prevederile **art. 11 alin. (1)** cu următoarele tematici de recensământ:

- caracteristicile etno-culturale ale populației;
- caracteristicile educaționale ale populației;
- date privind structura fondului de locuințe.

Tot aici, ținând cont de noțiunile prevăzute la art. 4, întru respectarea rigorilor art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017, la **art. 11 alin. (1) lit. e)** din proiect cuvântul „*famiilor*” urmează a fi substituit prin cuvintele „*nucleelor familiare*”.

6.1. Cu referire la prevederile **art. 11 alin. (3) lit. b)** atragem atenția autorului că colectarea indirectă a informației în afara surselor administrative, oricare ingerință în bazele de date private și/sau colectarea informației din aceste surse, fără acordul persoanelor recensate, presupune prelucrarea datelor cu caracter personal. În cazul în care aceste colectări nu sunt exercitate cu respectarea cadrului legal special din acest segment, acțiunile de colectare pot fi calificate drept încălcări al drepturilor și libertăților subiecților asupra cărora a fost colectată informația.

Dat fiind faptul că recensământul populației și al locuințelor va fi efectuat de către „*personal temporar de recensământ – persoane contractate pe o perioadă determinată pentru organizarea și efectuarea recensământului*” accesul acestora la informația privată ar fi binevenit să fie exclusă, iar informația necesară să fie colectată doar din surse de date administrative - informațiile regăsite în baze de date ale instituțiilor/autorităților centrale și locale.

Recomandăm revizuirea conținutului articolului dat și conformarea acestuia normelor legale in vigoare.

7. Norma **art. 12 alin. (1) lit. a)** urmează a fi inclusă în conținutul art. 4 „*Noțiunile utilizate*” din proiect, iar în textul articolului menționat supra să fie păstrate doar cuvintele „*recensământ tradițional*”.

Tot aici, ținând cont de specificul de reglementare al prezentului proiect de lege, locul acestuia în ceea ce privește organizarea și desfășurarea recensământului, recomandăm definirea în conținutul proiectului la art. 4 noțiunilor: „*recensământ tradițional*”, „*combinație de recensământ*”, „*cercetare prin sondaj*”, „*recensământ pe bază de registre*”.

8. La **art. 13** ținând cont de caracterul ambiguu al normei considerăm că, în cazul în care prin lege nu vor fi stabiliți expres criteriile/informațiile necesare, obligarea posesorilor și/sau deținătorilor de a transmite informațiile menționate contravine cadrului legal existent (Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, Legii nr. 71/2007 cu privire la registre, Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitatea) și poate atrage interpretări abuzive.

Întru asigurarea preciziei normei juridice obiectăm necesitatea revizuirii/lămuririi termenului „*prin intermediul altor mijloace și procedee*” întru evitarea unor eventuale neconcordanțe și sau abuzuri.

9. Conform art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 „*conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se*

exclude orice echivoc". În acest context, precum și întru evitarea dublării/repetării prevederilor normelor legale recomandăm revizuirea conținutului și expunerea într-o redacție nouă a normelor **art. 14 alin. (1)-(3)** din proiect. Remarcăm neconcordanța dintre titlul proiectului și prevederile normelor menționate, prin care se stabilesc competențele BNS. Propunem excluderea acestora din conținutul **art. 14** și includerea în cuprinsul art. 18.

9.1. Norma de la **art. 14 alin. (7)** se va exclude din conținutul articolului dat și va fi inclusă la noțiuni – art. 4 din proiect.

10. Prin conținutul său **art. 15 alin. (1)** nu stabilește careva reglementări în ceea ce privește desfășurarea „*recensământul de probă*”, ci definește termenul dat. Întru respectarea rigorilor tehnicii legislative, precum și a prevederilor Legii nr. 100/2017 recomandăm includerea noțiunii de „*recensământ de probă*” în conținutul art. 4 din proiect.

Totodată, întru respectarea principiilor de legiferare (art. 3 alin. (1) lit. d) și e) din Legea nr. 100/2017) considerăm că ar fi judicios ca particularitățile organizării și desfășurării recensământului de probă, modul de selectarea a recenzorilor, etc. să fie stipulate expres în conținutul proiectului dat.

11. Recomandăm includerea în conținutul art. 4 din proiect termenul de „*diseminare*” utilizat la **art. 16** din proiect.

11.1. La art. **art. 16 alin. (2)** în temeiul prevederilor Legii nr. 436/2006 privind administrație publică locală cuvântul „*teritorial*” se va substitui prin cuvântul „*local*”.

12. Ținând cont de caracterul specific al actelor/datelor menționate la **art. 17 alin. (2)** din proiect considerăm necesar de a specifica/stipula expres în conținutul proiectului rigorile, sau trimiterea expresă la acestea din cadrul legal în vigoare, în temeiul și conform cărora va avea loc „*reciclarea (distrugerea ireversibilă)*” actelor/datelor vizate.

13. Reieșind din spectrul larg al competențelor atribuite Biroului Național de Statistică prin prezentul proiect de lege propunem la **art. 18** din proiect substituirea textului „*Biroul Național de Statistică este responsabil de organizarea și efectuarea recensământului, având următoarele atribuții principale*” cu textul „*Biroul Național de Statistică este responsabil de pregătirea, desfășurarea și monitorizarea lucrărilor necesare efectuării recensământului și diseminarea rezultatelor definitive, având următoarele atribuții principale:*”.

13.1. Prevederile **art. 18** vor fi revizuite reieșind din etapele (pregătirea, desfășurarea, monitorizarea, diseminarea) care urmează a fi parcurse de BNS în procesul complex de realizare al recensământului.

13.2. Actele enumerate la **lit. b) al art. 18** din proiect se înglobează în termenul de „*cadrul normativ*” de la lit. a) al aceluiași articol.

13.3. Nu este clar termenul „*entitățile de resort*” de la **art. 18 lit. c).**

13.4. La **art. 18 lit. k)** se va indica expres norma/articolul din conținutul Codului contravențional nr. 218/2008 la care se face trimitere.

Ținând cont de particularitățile procesului de pregătire, desfășurarea și diseminare al recensământului, remarcăm caracterul prea general al atribuțiilor și responsabilităților stabilite în conținutul actului normativ care urmează a fi calificat drept unul de bază în acest domeniu.

14. Ținând cont de scopul prezentei inițiative legislative, precum și de obiectivul ei de reglementare considerăm că ar fi just ca atribuțiile și competențele de bază ale subiecților/entităților care contribuie la organizarea și efectuarea recensământului să fie stabilite expres în conținutul **art. 20** din proiect.

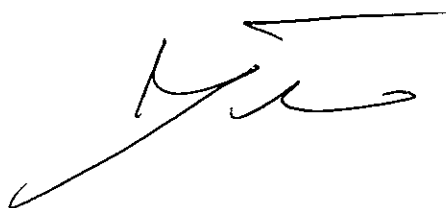
15. Întru evitarea unor eventuale abuzuri recomandăm definirea în conținutul art. 4 termenului „*date individuale*” utilizat la **art. 21 alin. (1)** din proiect.

16. Din conținutul **art. 22 alin. (1)** și nici din conținutul proiectului nu este clar ce acțiuni presupune prin fraza „*se efectuează cu asigurarea securității adecvate a acestora*”.

16.1. După conținutul său norma de la **art. 22 alin. (2)** ar trebui să fie înserată în cuprinsul art. 18 din proiect.

17. Cu titlu de observație generală, considerăm judicios ca proiectul să reglementeze situația de efectuare a recensământului în forma digitală, prin obligativitatea creării/dezvoltării unei platforme online/aplicație care să asigure efectuarea recensământului. Privit din perspectivă, digitalizarea efectuării recensământului va diminua cheltuielile de organizare și desfășurare a recensământului. La fel, dispozițiile finale urmează să conțină norme privind autoritatea publică și termenul de achiziție/punere în funcțiune a sistemului informatic care să permită colectarea online a datelor de recensământ.

În contextul obiecțiilor expuse, remarcăm necesitatea revizuirii textului proiectului de lege privind recensământul populației și locuințelor **nr. 241 din 16.06.2022** întru ajustarea conținutului acestuia la exigențele normelor tehnicii legislative și prevederile Legii nr. 100/2017.

**Ion Creangă,
Șef Direcție**

ex. Elena Geru
tel. 820-580